

KAUPUNKIEN MISSIO LAHDESSA LOPPURAPORTTI

A. Hankkeen tausta ja lähtökohdat

Lahti valittiin vuonna 2022 mukaan Euroopan komission ”100 hiilineutraalia ja älykästä kaupunkia”-missioon (tästäedes kaupunkimissio tai missio) yhdessä viiden muun suomalaiskaupungin kanssa. Mission tavoitteena on tukea mukaan hyväksytyjä edelläkävijäkaupunkeja hiilineutraaliuden tavoittamisessa vuoteen 2030 mennessä. Nämä edelläkävijät toimivat esimerkkinä muille eurooppalaisille kaupungeille koko Euroopan hiilineutraaliuden tavoittamiseksi vuoteen 2050 mennessä. Kukin kaupunkimissioon valittu edelläkävijäkaupunki solmii komission kanssa yhteisen ilmastopimuksen (Climate City Contract), joka koostuu kolmesta osasta: toimenpidesuunnitelma (Action Plan), investointisuunnitelma (Investment Plan), ja paikallisten yritysten ja organisaatioiden kanssa solmittava sitoumus (Commitments).

Tämän hankkeen tavoitteina oli luoda projektipäällikön johdolla Lahden kaupunkimissiolle tarvittava projektiorganisaatio (transition team) ja aloittaa mission jalkauttamistyö. Toimiva projektiorganisaatio pystyy suunnitelmallisesti edistämään mission toteutumistyötä ja hyödyntämään sen tarjoamat mahdollisuudet täysimääräisesti. Missiokaupungit muodostavat verkostoja sekä Suomessa että kansainvälisesti, ja on tärkeää pysyä näiden verkostojen toiminnassa aktiivisesti mukana. Komission kanssa solmittavan ilmastopimuksen työstäminen oli myös oleellinen osa mission jalkauttamistyötä ja tätä hanketta. Laajempaan tavoitteena Lahdella on kerätä mission kautta mahdollisimman paljon ulkopuolista rahoitusta ympäristöteemojen edistämiseen alueella. Nämä voivat olla joko uusia investointeja alueella, tai esimerkiksi hankerahoitusta EU-ohjelmien tai Euroopan investointipankin kautta. Missiolla kautta voi hakea rahaa myös erilaisiin pilottihankkeisiin, kuten Lahdessa menestyksekkäästi tehtiinkin.

B. Hankeorganisaatio

Hanke toteutettiin Lahden kaupungin elinvoima- ja työllisyyspalveluissa, jonka johtajana toimi elinvoimapäällikkö Markus Lankinen ja hänen jälkeensä Henna Eskonsipo-Bradshaw. Hankkeen vastuuhenkilönä toimi ympäristöjohtaja Elina Ojala. Hankkeeseen palkattiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti projektipäällikkö Marko Tiirinen vastaamaan hankkeen järjestäytymisestä, koordinoimaan ohjausryhmää ja ylläpitämään verkoston toimintaa. Ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa hankkeen aikana ja siinä olivat mukana seuraavat henkilöt:

Elina Ojala, Lahden kaupunki

Marko Tiirinen, Lahden kaupunki

Isto Vanhamäki, Ladec (mukaan ensimmäisen ohjausryhmän kokouksen jälkeen)

Pekka Komu, Ladec (siirtyi varajäseneksi Isto Vanhamäen aloittaessa ohjausryhmässä)

Janne Hokkanen, LUT-konserni

Juha Hertsi, Päijät-Hämeen liitto (rahoittajan edustaja)

Projektipäällikkö lopetti pian hankkeessa työskentelyn siirryttyään uusiin työtehtäviin eikä hänen tilalleen saatu rekrytoitua riittävän osaavaa seuraajaa. Työ jaettiin ympäristökehityksen tiimin ympäristökoordinaattoreiden kesken (Aino Kulonen ja Laura Matkala) ja hoidettiin osittain

ostopalveluna Sitowiselta. Hankkeen lopussa Laura Matkala nimettiin projektipäälliköksi hoitamaan hanke päätökseen.

C. Hankkeen toteutusaika

Hanke toteutettiin välillä 1.9.2022 - 31.12.2023.

D. Toiminnan kuvaus

Tässä hankkeessa muodostettiin suunnitelman mukaisesti EU:n kaupunkimissiolle sen toimintaa ohjaava projektiorganisaatio (transition team). Transition teamiin kuuluvat ohjausryhmä ja kaksi asiantuntijoista koostuvaa teemaryhmää aiheista kestävä liikkuminen ja kestävä energia. Transition teamin tarkoitus on vahvistaa Lahden ilmastotyön mandaattia ja ohjata mission pitkäaikaista toteutusta Lahdessa. Transition teamin ohjausryhmä koostuu pääosin kaupungin johtotason henkilöistä sekä suurimpien konserniyhtiöiden edustajista. Ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa hankkeen aikana. Teemaryhmien asiantuntijat puolestaan työskentelevät kaupunkiorganisaation eri osastoilla ja ovat ympäristöpolitiikan, kaavoituksen ja infrastruktuurin sekä kaupunkisuunnittelun asiantuntijoita. Mukana ovat myös paikallisten tutkimustahojen, hyvinvointialueen ja teknologiateollisuuden edustajat. Ulkopuolisia asiantuntijajäseniä kutsutaan mukaan tapaamisiin tarvittaessa. Päijät-Hämeen liitto on vahvasti mukana sekä ohjausryhmässä että teemaryhmissä. Transition teamin toimikausi on kaksi vuotta kerrallaan, aina vuoteen 2030 saakka.

Hankkeen aikana valmisteltiin EU:n komission kanssa solmittava ilmastositoumus. Tämä toteutettiin osin ostopalveluna Sitowisen konsulttien kanssa. Toimenpidesuunnitelma pohjautui Lahden kaupungin ilmasto-ohjelmaan, mutta vaati myös uudenlaista näkökulmaa ja aineiston työstöä. Toimenpidesuunnitelman tavoitteena on systeminen muutos ja erilaisten vaikutuspolkujen tunnistaminen. Suunnitelman sisältö koostuu kolmesta perusteellisesta osiosta, joista ensimmäisessä tunnistetaan ilmastotyön nykytilanne päästötietoineen, toimenpiteineen ja riskeineen. Seuraavassa osiossa hahmotellaan systemiseen muutokseen tähtäävät vaikutuspolut ja niihin liittyvät toimenpiteet ja indikaattorit. Viimeinen osio puolestaan keskittyy siihen, miten edellisessä osassa kuvatut vaikutuspolut ja toimenpiteet toteutetaan ja hiilineutraaliustavoite saavutetaan. Toimenpidesuunnitelman olennaisessa osassa ovat siis kasvihuonekaasupäästölaskennat ja päästökuilu tavoitteen ja nykytilanteen välillä, sekä erityisesti ne toimet, joilla päästökuilu kurotaan umpeen. Investointisuunnitelmassa tunnistetaan potentiaaliset rahoituskanavat toimenpidesuunnitelmassa määritellyille toimenpiteille ja vaikutuspoluille. Samaan tapaan kuin toimenpidesuunnitelmassa, myös investointisuunnitelmassa kuvataan nykytilanne, eli jo toteutuneet investoinnit sekä ilmastotyön rahoitukseen liittyvät esteet ja riskit Lahdessa. Investointisuunnitelma hahmottelee erilaiset investointipolut toimenpidesuunnitelmassa kuvattujen vaikutuspolkujen toteuttamiseen. Investointisuunnitelman työstämisessä hyödynnettiin eniten Sitowisen henkilöstön apua.

Paikallisten yritysten ja organisaatioiden kanssa solmittu ilmastositoumus puolestaan sitouttaa alueen toimijoita ilmastoyhteistyöhön kaupungin kanssa. Se toimii osoituksena siitä, että mukaan lähteneet tahot tukevat Lahden kaupungin hiilineutraaliustavoitteita. Sitoumus koostuu yhteisestä sitoumuskstiosista, joka kuvaa Lahden ilmastotyötä ja motivaatiota olla osana kaupunkimissiota. Sitoumuksessa määritellään myös päästövähennysten kannalta olennaiset pääteemat niihin liittyvine olennaisine toimenpiteineen, sekä tavoitteiden saavuttamisessa noudatettavat periaatteet, kuten mandaatti ilmastotyölle, toimenpiteiden määrittely ja seuranta. Lahdessa yhteisiksi pääteemoiksi valittiin liikenteen päästöjen vähentäminen (Cutting emissions of transport), energiantuotannon hiilineutraalius (Decarbonising energy production) ja kestävä kulutuksen mahdollistaminen (Enabling sustainable consumption). Sitoumusta silmällä pitäen järjestimme konserniyhtiöille ja merkittävimmille yhteistyökumppaneille työpajan, jossa työstettiin ilmastositoumuksen tekstiä. Tekstiä muokattiin työpajan palautteiden perusteella sellaiseksi, että kaikki mukaan lähteneet tahot pystyvät seisomaan sen takana. Kukin taho pystyi myös esittämään omia tarkennuksiaan sitoumuksen liitteeksi lisätyillä toimitsijakohtaisilla allekirjoitusviuilla. Lopulta 17 paikallista tahoja lähti mukaan yhteiseen sitoumuksen kaupungin kanssa. Sopimus lähetettiin

esitarkastukseen NetZeroCities-organisaatiolle 15.9.2023, josta se lähti eteenpäin komissiolle 15.10.2023. Helmikuussa 2024 saimme tiedon, että sopimus on hyväksytty. Lahti sai Cities Mission-tunnuksen 21.3. Brysselissä järjestetyssä tilaisuudessa. Seuraavat tahot allekirjoittivat sitoumuksen kaupungin kanssa:

- Kempower Oyj
- Fazer Group
- Wipak Oy
- Stora Enso Packaging Oy
- S-ryhmän Osuuskauppa Hämeenmaa
- Päijät-Hämeen Hyvinvointialue
- Päijät-Hämeen Liitto
- LAB-ammattikorkeakoulu
- LUT-yliopisto
- Lahti Energia Oy
- Lahden Seudun Kehitys Ladec Oy
- Salpakierto Oy
- Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy
- Lahden Talot Oy
- Lahti Aqua Oy
- Spatium Toimitilat Oy
- Lahden Pysäköinti Oy

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö toimittivat kaikille Suomen missiokaupungeille yhteisen kansallisen tukikirjeen, joka liitettiin muiden allekirjoitettujen liitteiden lisäksi sitoumukseen.

Konserniyhtiöille ja merkittävälle yhteistyötahoille tarkoitetun työpajan lisäksi järjestimme työpajan myös kaupungin nykyisille ilmastokumppaneille ja muille ilmastotyöstä kiinnostuneille. Tähän työpajaan esitettiin julkinen kutsu lahti.fi-sivustolla. Myös tässä työpajassa esiteltiin kaupunkimissiota ja sen taustoja ja mahdollisuuksia, sekä kerättiin kehittämisideoita kaupungin ja yritysten yhteiseen ilmastotyöhön. Kumpikin työpaja toimi siis oleellisena osana kaupunkimission tiedotusta. Jo hankkeen alussa missiota ja sen ideoita esiteltiin teams-palavereissa LAB:n, LUT:n, VTT:n Korkian, Rakennustietosäätiön ja Diehl Groupin edustajille. Missiosta on myös julkaistu useampi muu artikkeli lahti.fi-sivustolla, esimerkiksi silloin kun ilmastopopimus käsiteltiin kaupunginhallituksessa. Missiota on esitelty kaupungin sisäisille johtoryhmille ja eri toimialojen tiimeille, minkä lisäksi siitä kerrotaan ainakin lyhyesti jokaisessa yhteydessä, jossa ympäristökehityksen tiimi käy esittelemässä Lahden ilmastotyötä. Olemme myös ottaneet aktiivisesti osaa mission kansallisen verkoston tapaamisiin ja viestineet toiminnastamme siellä, samoin kuin kansainvälisten verkostojen tapaamisissa. Lahdessa esimerkiksi järjestettiin hankkeen aikana kaksi Suomen missiokaupunkien yhteistä tapaamista, joista toinen oli yhdessä Net Zero Citiesin kanssa järjestetty työpaja.

E. Toteutumisen arviointi

Hanke onnistui täyttämään tavoitteensa siinä, että mission jalkauttaminen Lahdessa saatiin käyntiin. Missiolle saatiin asetettua transition team, ja EU-komission kanssa solmittava ilmastopopimus saatiin työstettyä ja lähetettyä ajoissa. Aikatauluun tuli poikkeamia projektipäällikön lähtemisestä ja rekrytointivaikeuksista johtuen, ja hanketta pidennettiin alkuperäisestä päättymispäivästä elokuulta 2023 joulukuun 2023 loppuun saakka. Pidennystä haettiin muutoshakemuksella toukokuussa 2023. Samalla haettiin myös palkkakustannuksiksi merkittävien rahojen siirtoa ostopalveluihin, jolla maksettiin Sitowisen konsulttien tuki Lahden missiotyöskentelylle.

Hankkeen aikana haettiin ja saatiin alueelle yhteensä noin miljoona euroa mission pilottihankkeelle Systemic change towards sustainable commuting in Lahti (SYCLA). Kyseessä on kestävä työmatkaliikkumisen hanke, jota Lahden kaupunki vetää. Hankkeeseen palkattiin oma projektipäällikkö Lahden kaupungille. Hankkeessa ovat mukana myös Päijät-Hämeen hyvinvointialue, LAB-ammattikorkeakoulu ja LUT-yliopisto. Pilottirahoituksen saaminen oli hieno onnistuminen, joka vastasi hankesuunnitelmassa ollutta ajatusta lisärahoituksen hankkimisesta Lahteen mission kautta.

Hankesuunnitelmaan kirjattiin, että hankkeen edistymisestä ja merkkipaaluista viestitään ulkoisesti kaupungin viestintäkanavissa sekä missioon liittyvissä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa, ja että ilmastopimuksen työstöstä viestitään sidosryhmille. Tämä suunnitelma toteutui kaikin puolin hankkeen aikana.

Hankkeen indikaattoritiedot (toteutunut välitön tai välillinen)

Käynnistyneet kokeilut (kpl): 0 kpl

Uusi toimintamalli tai käynnistyvä kehitysprosessi (kyllä/ei): kyllä, välitön vaikutus. EU-komission kanssa solmittu ilmastopimus ohjaa osaltaan Lahden kaupungin ilmastotyötä.

Mukana olevat yritykset ja muut organisaatiot (kpl): 17 kpl paikallista tahoja lähti mukaan yhteiseen ilmastopimukseen.

Myötävaikutuksella syntyneet uudet yritykset (kpl, joista perutamia kpl): 0 kpl

Myötävaikutuksella syntyneet uudet työpaikat (kpl, joista joista naisten kpl): 0 kpl

Hanke edistää alueen elinvoimaa

- *Alueen veto-/pitovoima (kyllä/ei):* kyllä, välillisesti. Hanke edistää Lahden vahvaa ympäristö- ja ilmastotyön edelläkävijän imagoa, ja mahdollisesti avaa uusia rahoitusmahdollisuuksia yksityiseltä sektorilta ja investointipankeilta. Uusilla investoinneilla on potentiaalia kohentaa alueen veto- ja pitovoimaa.
- *Osaava työvoima (kyllä/ei):* ei
- *Elinkeinorakenteen uudistuminen ja monipuolistuminen (kyllä/ei):* Kyllä, välillisesti uusien investointien ja yhteistyöhankkeiden kautta.
- *Osallisuus ja hyvinvointi (tasa-arvo, eri väestöryhmät) (kyllä/ei):* ei

Hanke edistää kansainvälistä toimintaa (kyllä/ei): Kyllä, välitön vaikutus. Hankkeessa ja missiossa toimitaan suoraan EU-komission, NetZeroCitiesin ja mission kaupunkiverkoston kanssa

Hanke tukee ilmastonmuutoksen hillintää tai siihen sopeutumista (kyllä/ei): Kyllä, välitön vaikutus. Kaupunkimissio tukee suoraan Lahden ja Päijät-Hämeen alueen päästövähennys- ja hiilineutraaliustavoitteita.

Hanke edistää asukkaiden ja/tai yritysten digitaalisia palveluita ja niiden saavutettavuutta (kyllä/ei): kyllä, välillisesti. Mission tavoitteena on tuottaa hiilineutraalien lisäksi älykkäitä kaupunkeja, joten digitaaliset ratkaisut voivat mahdollisesti nousta keskeiseen rooliin päästövähennyksiin tähtäävien toimenpiteiden toteuttamisessa.

F. Talous

Kustannukset	Hyväksytyt kustannusarvio	Toteutuneet kustannukset	Erotus
Palkkakustannukset	23000,00	22689,89	310,11
Ostopalvelut	50086,00	50715,15	-629,15
Matkakustannukset	2000,00	1220,79	779,21
Kone- ja laitehankinnat			
Muut kustannukset			
Välilliset kustannukset, flat rate	9200,00	9075,96	124,04
Kustannukset yhteensä	84286,00	83701,79	584,21
Tulot			
Kokonaiskustannukset	84286,00	83701,79	584,21

Rahoitus	Hyväksytyt rahoitussuunnitelma	Toteutunut rahoitus	Erotus
AKKE-rahoitus (50 - 80%)	59000,20	58591,25	408,95
Omarahoitus	25285,80	25110,54	175,26
Muu kuntarahoitus			
Muu julkinen rahoitus			
Muu yksityinen rahoitus			
Rahoitus yhteensä	84286,00	83701,79	584,21

G. Jatkotoimet ja ehdotukset

Hanke toimi alkusysäyksenä Lahden kaupunkimissiolle, jonka toiminta jatkuu hankkeen jälkeen aktiivisesti. Mission aikajänne ulottuu vuoteen 2030 saakka. Mission ilmastotavoite ja komission kanssa solmittu ilmastopimus ohjaavat kaupungin ilmastotyötä ja sen käytännön toimenpiteitä kaupungin omia, ennen missiota asettamia ilmastotavoitteita unohtamatta. Lahden kaupunki on varannut 0,5 htv henkilöresurssia kaupunkien mission edistämiseen vuonna 2024 ja lisäksi vakituinen henkilöstö edistää asiaa osana omaa muuta työtään. Jatkamme toimintaa myös mission kansallisessa ja kansainvälisessä verkostossa sekä SYCLA-hankkeessa. Missiokaupungeille on perustettu oma ”Capital hub”, joka toimii tukipalveluna toimenpide- ja investointisuunnitelmien toteuttamiseen vaadittavan pääoman hankkimiseksi. Lahti hyödyntää Capital hubia ja kartoittaa muutenkin uusia rahoitusmahdollisuuksia voidakseen toteuttaa yhteisiä hankkeita esimerkiksi ilmastopimuksen allekirjoittaneiden yritysten ja organisaatioiden kanssa.

Lahti sai virallisen mission tunnuksen (mission label) maaliskuussa 2024, ja sen uskotaan auttavan kaupunkia esimerkiksi erilaisten projektirahoitusten saamisessa. Raportoitamme jatkossa vuosittain ilmastotyömme avainasioista ja Lahden kasvihuonekaasupäästöistä mission ohjeistuksen mukaan. Raportointia on tehty myös aiemmin EU:n suuntaan, mutta mission kautta mukaan tulee uusia näkökulmia esimerkiksi päästötietojen esitystapaan ja kaupungin ilmastotyön toimenpiteiden kohdentamiseen liittyen. Ilmastopimusta päivitetään seuraavan kerran syksyllä 2025. Tuolloin käydään läpi sopimuksen eri osioiden ja toimenpiteiden tilanne, ja voidaan myös lisätä uusia yhteistyötahoja sitoumukseen.

H. Muu aineisto ja säilytyspaikka

Lähetämme loppuraportin liitteenä EU-komissiolle lähetetyn ilmastopimuksen osat:

- 2030 Climate Neutrality Action Plan of the City of Lahti
- 2030 Climate Neutrality Investment Plan
- 2030 Climate Neutrality Commitments

Lisäksi liitteenä on dokumentti transition teamin kokoonpanosta.

Hankkeen toteuttamiseen liittyvä aineisto, kuten kirjanpito, ilmastopöytäkirja ja työpajojen materiaalit säilytetään Lahden kaupungin sähköisissä arkistointijärjestelmissä.

Allekirjoitukset

- loppuraportin allekirjoittavat hakijatahon nimenkirjoitusoikeuden omaava henkilö sekä projektipäällikkö

Henna Eskonsipo-Bradshaw
Elinvoimajohtaja
Lahden kaupunki

Laura Matkala
Projektipäällikkö
Lahden kaupunki
